

Hegedűs Sándor

A kis utasellátó

Wardman úr aznap bal lábbal kelt fel. Ebben persze semmi meglepő nem volt, hiszen hetek, sőt hónapok óta mindig harapós kedvvel ébredt. A fiára volt mérges, aki semmi jelét nem adta, hogy tudatában lenne annak: a pénz nem fán terem. Hiába korholta, oktatta, szidta, továbbra is két kézzel szórta volna számolatlan. Hol új cipőre, ingre, nyakkendőre, hol zsebórára, teniszklubra, golfbérletre, sítúrára. Mondhatta neki, hogy az ő korában, tizennégy évesen már maga kereste meg a kenyerét, hogy hiába térségi főigazgató a vasúttársaságnál, nincs akkora fizetése – meg kedve se, hogy csak tömjé belé a bankjegyeket. Meg kell azért dolgozni, nem adják ingyen! A fia azonban csak mondja a magáét, hogy így apa, meg úgy apa, a barátaim kinevetnek, az ő szüleiknek ez nem jelent gondot...

Még az anyját is feltüzel, az is egy nótát fúj vele. Az is az ő fülét rágja. Azt mondja, próbáljon már felnőni a rangjához. „Egy magas beosztású úriember egész családjának előkelőséget kell sugározni. Ápolni kell kapcsolatainkat a felsőbb körökkel.” Nem csoda, ha menekül otthonról reggelente. Ma is ez történt, amikor a fia épp elkezdte a szokásos nyekergését. Most éppen a Niagara-vízeséshez akar elutazni. Apa, nekem pénz kell – mondta, sokadszorra és egyre követelőzőbben, amikor ő kirúgta maga alól a széket, felkapta az aktatáskáját, s faképnél hagyta...

Most meg már a munkahelyén sem hagyja békén! Épp az imént jelentette a titkára, hogy itt van a fiatalúr, s bebocsátásra vár. A nyelvén voltak a számonkérés első szavai ezért a minősíthetetlen pimaszságért, de még időben lenyelte, amint meglátta, hogy a fia egy barátjával lép be az irodájába. Mégsem teremtheti le egy idegen előtt. Fagyos tekintettel helylyel kínálta mindkettejüket, majd kevésse leplezett indulattal megkérdezte az ifjabb Wardmant:

– Mi lehet az a halaszthatatlan ügy, ami miatt most már a hivatalomban is feltartasz?

– Apa, kérem, reggel elfelejtette odaadni a pénzt.

– Milyen pénzt?! – horkant föl. – Nem megmondtam, hogy csak a saját zsebpénzedre számíts, amit havonta úgyis meg kell emelnem az anyád miatt? A jóisten pénze sem lenne elég neked. A Niagara-túrát akár el is felejtheted... Vagy tudod mit? Ha annyira akarod, keresd meg te a rávalót. Amikor annyi idős voltam, mint te most, már javában dolgoztam...

– Tudom. Mert olyan szegények voltak, hogy hárman szopogattatok egy szem cukrot – vágott szavába gúnyosan a fia.

Apja levegőért kapkodott, de megint csak visszafogta magát. Üvöltözni kerekedett kedve, de egyrészt itt a fia barátja (ki tudja, milyen fontos ember lehet az apja), másrészt párnás ajtók ide, párnás ajtók oda, a kiabálás kihallatszana, s az nagyon nem tene jó a tekintélyének. A fia kihasználta ezt a pár másodpercnyi habozást, s azonnal a csendjébe vágott.

– Más időket élünk már, Apa... Különben sem a Niagarára kell, hanem ajándéokra. És egy húszas is elég.

– Egy húszas?! – mordult nagyot a férfi, mivel húsz dollár akkor egyáltalán nem számított kevésnek. – És kinek lenne az az ajándék?

– Hát tőled, nekem! – felelte fülig érő szájjal a fia.

Újabb gutaütés előtti állapot következett: levegőért kapkodás, miegymás... Majd előkerült a pénztárca.

– Itt egy ötös, többet nem kapsz! És meg ne próbálj még egyszer idejönni! Alászolgája, fiatalurak! – mutatott mérgesen karjával az ajtó felé.

Azonnal visszaült az íróasztala mögé, s belete-metkezett az iratokba. Pár percig ingerülten jegyzetelt, de valami neszre felkapta a fejét. Meglepve látta, hogy a fia barátja továbbra is ott ül a kanapén.

– Hát te?! Miért nem mentél a barátod után?

– Nekem ugyan nem barátom. Nem is ismerem.

– Akkor hogyhogy együtt jöttetek?

– Kint vártam, s mondtam, hogy sohasem engednek be önhöz. Ő meg azt mondta, ha adok neki húsz centet, behoz magával.

– És adtál neki húsz centet?

– Á, dehogy. Nem lopom én a pénzt. Mondtam, hogy csak tíz centet adok, azt is csak akkor, ha nyélbe ütöttem az üzletet. Kezet adtam rá, hogy így lesz. Ő meg elfogadta.

Közben felállt és illedelmesen átnyújtott egy névjegyet. Szabályos méretű kartonkán, a nyomdabetűket utánzó kézzel írt sorok tudatták, hogy foglalkozása is van: „vállalkozó”.

– Nem vagy te túl fiatal ehhez?

– Kilenc éves is elmúltam már! – húzta ki magát önérzetesen a megkérdezett. – És ha el akarom majd mondani a fiaimnak – húzta mosolyra a száját –, hogy az ő korukban már dolgoztam, muszáj időben pénzt keresnem. Nem vagyunk gazdagok.

Wardman úr most nézte csak meg alaposabban a fiút, aki máris rokonszenvéssé vált a számára. Ilyen fiatal, s máris kezét-lábát törli, hogy munkát kapjon. Máris azon töprengett, hogy miféle munkát bízhat-

na egy ilyen kis gyerekre, de sok ideje nem maradt, mert a fiú folytatta.

– Persze, elnézését kell kérnem, hogy ilyen csalárd módon törtem Önre. Tartok tőle, hogy rossz benyomást keltem, de a folyamodványomra nem érkezett válasz. Felteszem, nem is jutott el önhöz. Másfelől viszont a titkárságáról kétszer is kiutasítottak azt gondolván, hogy egy ilyen kisgyerek okvetlenül csak ostobaságokkal házalhat. Most is félrevezettek. Úgy tájékoztattak, hogy az igazgató úr házon kívül van. Ezúttal azonban nem hagytam magamat lerázni. Azt feleltem, bevárom, amíg visszatér. Néhány órája már az előtérben ücsörögtem. Így találkozhattam aztán a fiával. Kérem, engedje meg nekem, hogy ismertessem az önöknek is előnyöket biztosító elgondolásmat. Ígérem, nem fölöslegesen rabolom az idejét.

A férfi egyik csodálatból a másikba esett. Milyen felnőttesen udvarias, micsoda választékossággal beszél ez a legényke? Bizonyára sokat olvas. (Az ő fia bezzeg a kezébe nem venne egy könyvet!)

– Valóban nem szokás így rátörni az emberre, de ha már itt vagy..., Tom – nézett az imént kapott hevenyészett névjegyre.

– Al! Többnyire a másik keresztnevet használom.

– Mi az a nagy ötlet, Al? – tette fel az igazgató úr kegyesen, bár a fölöslegesnek vélt kiigazítás miatt némileg ingerültebben a kérdést. Már előre felkészült valami gyermeki csacsiságra.

A fiú a hanghordozás változását észelve azonnal a lényegre tört, hogy visszaszerezze a jóindulatot:

– A vasúti társaságnak egyetlen centjébe sem kerül a dolog! – kezdte mondandóját. – Önök engedélyeznék, hogy naponta ingyen utazhassak a két végállomás között, én pedig a saját kockázatomra szendvicseket, üdítőitalokat és újságokat árulnék az egyébként látványosan unatkozó, szomjas és éhes utasoknak. Ez jelentős közvetett hasznot jelentene a vasútnak, hiszen az emberek kényelmesebben, így szívesebben utaznának a vonaton. Egy idő után bár nemcsak emiatt, de emiatt is többen váltanának jegyet. Ráadásul, mivel más vonalakon ismeretlen az utasok ilyen ellátása, még a társaság hírnevét is növelné az elsőség.

– Nem is rossz gondolat! – állapította meg az igazgató. – Persze azért van néhány buktatója. Honnan lesz például pénzed az árura? Azt mondtad, hogy szegények vagytok.

– Nem vagyunk gazdagok. Ezt mondtam! – igazította helyre az ifjú „vállalkozó”, s csak azután felelt a kérdésre. – A mostani ügyfeleim adnak majd bizományba. Tudniillik már két éve megbízható partnereink vagyunk, mindig becsülettel elszámoltam velük. Gyümölcsöt, péksüteményeket árultam már a sétaterén, rikkancsként pedig bejártam az összes utcát reggelente. Több lapot adtam el, mint az újságos a maga bódéjában.

Az igazgató úr elismerően bólogatott. Talpraesett kis legény ez. Úgy tűnik, vérében van már a kereskedés.

– Azt mondtad, nem kerül nekünk semmibe, pedig napi két vonatjegy ára végállomástól végállomáshig...

– Nem kerül semmibe! – vágott szavába Al. Ha nem engedélyezik, hogy áruljak a vonaton, akkor nem veszek jegyet. Sem kettőt, sem egyet. Minek is vennék. Bevételtől tehát tényleg nem esnek el. Sőt, ha beindul az üzlet – vette elő zsebéből a számításait –, nagyjából öt hónap múlva, annyira felfut az üzlet, hogy már sok árut kell tárolnom. Persze nem romlandókat: kekszeket, cukorkákat, ilyesmiket. Esetleg kisebb játékokat is a gyerekeknek. Azok folyton sírdogálnak valamiért... Leghamarabb öt, legkésőbb hat hónap múlva tehát a szerelvény valamelyik részén, ahol nem zavarja az utasokat egy zárható szekrényt, vagy szekrényeket helyeztetnék el. Azokért nyilván bérleti díjat számolnának fel. Méltányos összeget! – emelte meg a hangját. Idő múltával akár egy fiúkat is kifizethetnék a raktározásra, vagy egy nagyobb rekesztéket a poggyászkocsiban. Utóbb már meleg ételben is gondolkodhatnánk... Akár egy olyan kocsit is kapcsolhatnának a többi mögé, amelyik afféle étteremként működne. Ez persze a társaság tulajdonaként már önöknek termelné a nagyobb hasznot... Aztán még az is elképzelhető, hogy...

– Állj meg, öcskös! – toppantott boldogan Wardman úr.

Őszintén megkönnyebbült, hogy csak eljutottak végre egy ekkora számársághig. Mégiscsak igazi gyerekek ez a fiú! Étteremvagon?! Mekkora oktondiság!

– Élő ember nincs, aki a vonatzötyögésben akarna levest, főzeléket kanalizni, késsel-villával hadakozni! Felszállás előtt elintézi, legkésőbb az állomás restijében. Maradjunk csak a szendvics-üdítónél! Azt tényleg meg lehetne próbálni. Hanem egy dologgal nem számoltál, Al. Mi van, ha én ezt az ötletedet – mivel nagyon megtetszett – nélkülöd valószínű meg? Saját alkalmazottat is megbízhatnék vele...

A gyerek arcát rózsapír futotta be. Nagyon megdöbbsent. Látható volt, hogy erre a kézenfekvő lehetőségre valóban nem gondolt. Wardman úr a hosszúságos kínlását látva már éppen megszólalni készült, amikor Al széles mosollyal végignézett rajta, s úgy felvidámódva, mintha épp kihúzták volna az összes lutriszámát, így csattant föl:

– De hisz ön talpig úriember! Csak nem tenne ilyet?!

Mindketten megkönnyebbülten nevettek fel.

Az igazgató úr becsengette a titkárát.

– Szerződést fogunk írni – adta magyarázatát. – A fiatalúr – mutatott a fiúra – kiemelt üzleti partnereink. Legyen kedves bármikor beengedni, ha keresne engem...

Amikor a búcsúzásakor kezét rázott a fiúval, megkérdezte:

– Nem tudnád valahogy a fiamat is bevonni a munkába?

– Elkényeztetett ficsúrokkal nem tudok mit kezdeni – rázta meg a fejét Al sajnálkozva.

Wardman úr valahogy nem tudott haragudni rá ezért a válaszáért. A szavakért az együttérző tekintet kárpótolta. Már rég elment a fiú de még mindig mosolygott. Utasellátás? Nem is rossz gondolat. Ez tényleg felér négy-öt hirdetéssel. Hanem ez az étkezőkocsi. Igencsak szárnyal a fiú képzelete. Sokad-szorra olvasta el a névjegyt: Thomas Alva Edison, vállalkozó. Valami azt súgta, sokra viszi még ez a legényke. Érdeemes a nevét megjegyezni.

Edison (1847-1931) amerikai vállalkozó és feltaláló nevéhez 1093 bejegyzett szabadalom kötődik. A legismertebb találmányai között van a szénzász izzólámpa (népies nevén: a villanykörte), a fonográf, a szénpormikrofon, a mozgóképvetítő, a filmfelvevő, a gyorsműködésű (kocsizó) írógép, a gyorsnyomda (a stencilgép), az áramelosztó, de az első kereskedelmi forgalomba hozott röntgenkészülék is. Születésnapját, február 11-ét, 1983 óta az Egyesült Államokban a Feltalálók napjaként ünneplik...

Csalamádé

Több népi példázatot szedtünk elemeire, s a bennük szereplő szavakat ábécé szerint soroltuk egymás mellé. A feladat az eredeti közmondások helyreállítása. Könnyítésül zárójelben megadjuk az adott mondás jelentését – természetesen más kifejezésekkel.

A – A – A – a – a – a – alatt – alatt – asszony – az – az – egy – egy – ellensége – észre – év – Ha – három – ház – házigazda – is – jónak – jobb – kakasod – még – mint – négy – nyugszik – óra – sarkából – szerencsés – tojást – tojhat – többet – vagy – vállán – vendég – vesz

- 1.) .....
(Megfelelő körülmények esetén bármi megeshet veled.)
ruszin közmondás – 9 szó
- 2.) .....
(A látogató rövidebb idő alatt jobban tájékozódik, mint aki benne él a helyzetben.)
lengyel közmondás – 14 szó
- 3.) .....
(A remek minőségnek a nála remekebb az ellenfele.)
német közmondás – 6 szó
- 4.) .....
(A család terheinek háromnegyed része a háziasszonyra hárul.)
horvát közmondás – 9 szó

A megfejtések a 7957. oldalon találhatóak

Kitöltő

1	◆	10	24	13	◆	1	4	17	5	9	1	10	◆	5	3	5	5	6	11
2	4	22	4	1	14	17	5	◆	20	7	1	◆	6	19	8	23	7	7	◆
24	11	◆	13	18	2	4	7	22	10	◆	10	8	6	11	12	9	6	11	3
5	23	11	15	10	9	2	24	19	◆	21	3	1	7	7	◆	10	6	21	◆
		1	5	1	16	◆	3	14	6	19	6	10	6	5	6	7		◆	
							11	22	7	10	3	◆							

A fenti négyzethálóba Eötvös József egy igen fontos megállapítását rejtettük el, úgy hogy a megfelelő betűk helyét számokkal jeleztük. Ugyanazon betű helyén mindig ugyanaz a szám található. A következő meghatározásokra adott helyes válasz betűit helyettesítő számok is rendre megegyeznek a hálózatban szereplőkkel, így azokkal kitöltve a négyzeteket, a feladvány szövege is olvashatóvá válik.

- 1.) Lotaller Henriette (1954-) háromszoros Európa-bajnok magyar válogatott versenyző sportága.
(1, 2, 4, 7, 1, 11, 3, 2, 4)
- 2.) E városban működik a magyarországi szlovének rádióállomása, a Radio Monošter.
(2, 4, 6, 10, 7, 19, 17, 7, 7, 28, 16, 14)
- 3.) Károli (Károlyi) Gáspár (1529-1591) – a délvidéki szerb családban Radicsics Gáspár néven született – műfordító leghíresebb fordításkötete.
(12, 3, 4, 2, 17, 11, 8, 3 9, 3, 9, 11, 3, 1)
- 4.) Lakatos Menyhért (1926-2007), roma születésű írónk, költőnk legtöbb – eddig hét – kiadást megélt regénye.
(30, 23, 2, 7, 15, 2 5, 24, 13, 6, 5)
- 5.) E településen működik Szlovák Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Óvoda.
(7, 20, 7, 5, 17, 21, 11, 17, 2)
- 6.) Stefanidu Janula (1952-) görög származású magyar énekesnő legismertebb nagylemezének (1993) címe.
(1, 5, 16, 17, 13, 17, 11, 3, 2, 4,)
- 7.) Ember Mária (1931-2001) első, 1968-ban megjelent regényének címe.
(21, 1, 19, 1, 21, 10, 1, 5 21, 6, 2, 31, 11, 6, 21)
- 8.) Sasics Szvetisláv (1948-) olimpiai bronzérmes és világbajnok magyar versenyző sportága.
(15, 7, 7, 18, 2, 1)
- 9.) III. Vlad (Vlad Ţepeş) havasalföldi fejedelmet Mátyás király itt börtönözte be.
(12, 3, 2, 6, 19, 16, 22, 14)
- 10.) 1814-1861 között élt ukrán költő, akit a magyarországi ukránok minden év márciusában emléknapi ünnepelnek, s kezdeményezésükre Budapesten szobrot is emeltek tiszteletére.
(7, 1, 16, 1, 2, 4 2, 6, 12, 29, 2, 6, 10, 5, 17)

Szudoku

Írjátok az ábra üres négyzeteibe 1-9-ig egész számokat úgy, hogy minden sorban, minden oszlopban és a vastag vonalakkal határolt területeken belül minden szám csak egyszer forduljon elő. Amennyiben helyesen töltitek ki az ábrát, akkor a szürkített négyzetekben megjelenő számok választ adnak az alábbi kérdésekre.

a	6	1			5	8	9	
b				7		2		6
c	2		8		6			
d	4				9			3
e		2	9		3			1
f	5				2	9	4	
g		5		3	7			
h			4	6	9	7		2
i	9	7					3	

- a.) Ennyi örmény származású tábornok volt az aradi tizenhármak között.
 b.) Ennyi önálló verseskötete jelent meg a fiatalon elhunyt Koch Valéria költőnek, aki német anyanyelvén és magyarul egyaránt jeles alkotó volt.
 c.) Vujicsics Tihamér a szerb anyanyelvű magyar zeneszerző ennyi film- és tévéfilmzenét írt.
 d.) Ennyi főből állt az a szervezőbizottság, amely 100 évvel ezelőtt, Lazar Ivanov kezdeményezésére megkezdte a Magyarországi Bolgárok Egyesülete megalapítását.
 e.) Békéscsabán ennyiedik tanévét kezdi meg a Magyar Állami Szlovák Tannyelvű Általános Iskola jogutódja, a Szlovák Gimnázium, Általános Iskola, Óvoda és Kollégium.
 f.) Hétfőtől-szombatig napi ennyi órás műsort sugároz a Radio Monošter, a magyarországi szlovén nemzetiség rádióadója.
 g.) Pályafutása során 290 mérkőzésén ennyi gólt lőtt a Vasasban Farkas János roma születésű olimpiai bajnok magyar labdarúgó.
 h.) A 2014. évi országgyűlési választás után ennyi nemzetiségi szószóló vehette át megbízólevelét az Országházban.
 i.) Jurisics Miklós várkapitány, horvát főnemes vezetésével ennyi napig tartották fel a védők Kőszegnél a Bécs elfoglalására induló szultáni hadakat.

Számrejtvény

Egy közismert magyar szólást rejtettünk az alábbi ábrába.

Melyiket?

$\frac{9}{10}$	20-1
----------------	------